

PATVIRTINTA

Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės
apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus
2023 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. V-38

NEĮGALIŪJŲ REIKALŲ DEPARTAMENTO PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS 2023-2025 METŲ VEIKSMŲ PLANAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos korupcijos prevencijos 2023-2025 metų veiksmų plano (toliau – Veiksmų planas) paskirtis – užtikrinti ilgalaikę, veiksmingą ir kryptingą korupcijos prevencijos ir kontrolės sistemą Neįgaliųjų reikalų departamente prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Departamentas).

2. Veiksmų planas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, 2022–2033 metų nacionaline darbotvarka korupcijos prevencijos klausimais, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. XIV-1178 „Dėl 2022–2033 metų nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais patvirtinimo“, Korupcijos prevencijos veiksmų planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 2-283 „Dėl Korupcijos prevencijos veiksmų planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

II. APLINKOS ANALIZĖ

3. Aplinkos analizė atlikta remiantis 2019–2021 metų išorinių ir vidinių tyrimų duomenimis. Aplinkos analizės metu analizuoti šie duomenys:

- 3.1. Lietuvos korupcijos žemėlapių tyrimų duomenys;
- 3.2. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės duomenys;
- 3.3. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) rizikos analizių duomenys;
- 3.4. korupcijos pasireiškimo Departamente tikimybės duomenys;
- 3.5. Socialinės apsaugos ministerijos Centralizuoto vidaus audito duomenys;
- 3.6. Departamento darbuotojų tolerancijos korupcijai duomenys.

4. *Išoriniai tyrimai:*

4.1. 2021 m. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ atliktas tyrimas „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2021“, kurį inicijavo STT. Šio tyrimo tikslas – įvertinti korupcinę situaciją Lietuvoje, palyginti ją su ankstesnių metų rezultatais. Tyrimo uždaviniai: įvertinti tikslinių grupių požiūrį į korupciją, korupcijos paplitimą įvairiose institucijose, nustatyti respondentų korupcinę patirtį, įvertinti antikorupcinį potencialą. Tyrime dalyvavo trys tikslinės grupės: Lietuvos gyventojai, verslo įmonių vadovai ir valstybės tarnautojai.

Remiantis sociologinio tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2021“ duomenimis, vertintas korupcijos paplitimo lygis ministerijose ir ministerijų pavaldžiose institucijose. Trijų grupių respondentai įvertino korupcijos paplitimą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose. Pagal gyventojų ir įmonių vadovų vertinimą Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir jai pavaldžios įstaigos pagal korupcijos paplitimą nurodytos 12 vietoje iš x, valstybės tarnautojų – 13 vietoje iš 14 ministerijų, kaip 1 vietoje esančioje įstaigoje korupcijos lygis laikomas didžiausiu, o paskutinėje - mažiausiu. Lyginant su 2020 m. atliktu „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2020“ tyrimu korumpuotumo lygis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose, gyventojų, valstybės tarnautojų ir įmonių vadovų vertinimu 2021 m. padidėjo vienu ar dviem procentais.

4.2. Valstybės kontrolė 2019–2021 metais atliko valstybinius auditus Departamento veiklos srityse:

4.2.1. 2019 m. Valstybės kontrolė, atlikusi 2018 m. valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimą, nustatė teisinio reglamentavimo neatitinkančią praktiką, kai konkurso būdu atrenkamas pareiškėjas atlikti viešojo administravimo funkciją – neįgaliesiems svarbių statinių projektų atitikties nustatytiems reikalavimams tikrinimą ir rekomendavo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai svarstyti galimybes ir teikti siūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl šios funkcijos perdavimo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos kompetencijai arba dėl Departamento funkcijų ir kompetencijų didinimo.

Pažymėtina, kad nuo 2021 m. lapkričio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 27 straipsnio 9 ir 10 dalių pakeitimams (2021 m. gegužės 20 d. įstatymas Nr. XIV-340 „Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 2, 3, 8, 10, 12, 19, 22, 24, 27, 28, 33, 34, 39, 42, 46, 49, 53 straipsnių, 1 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 27¹, 52¹ straipsniais įstatymas“), pasikeitė statinių, kurie turi būti pritaikomi specialiesiems neįgalųjų poreikiams tikrinimo tvarka. Nuo šio teisės akto įsigaliojimo dienos Departamentas neturi prievolės tikrinti naujų Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nurodytų statybos projektų sprendinių atitikimą normatyvinių statybos techninių dokumentų reikalavimams dėl pastatų ir inžinerinių statinių pritaikymo specialiesiems neįgalųjų poreikiams.

Nuo 2021 m. lapkričio 1 d. pastatų ir inžinerinių statinių projektų atitikimą specialiesiems neįgalųjų poreikiams tikrina atestuoti statinių projektų ekspertizės rangovai. Jų sąrašą galite rasti VĮ Statybos produkcijos sertifikavimo centro tinklapyje

https://www.spsc.lt/cms/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=300&lang=lt

4.2.2. Valstybės kontrolė, 2020 m. atlikusi auditą asmenų su negalia socialinės integracijos srityje, nustatė, kad Departamento disponuojama informacija nepakankama prieinamumo lygiui valstybės mastu įvertinti ir pažangai stebėti ir pavedė sukurti ir įdiegti neįgalųjų poreikiams nepritaikytų svarbiausių pastatų pritaikymo veiksmų planų įgyvendinimo stebėsenos mechanizmą ir vykdyti stebėseną.

Departamentas 2022 m. įgyvendino 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 933 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos neįgaliesiems tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse plėtros programos patvirtinimo“, pažangos priemonės Nr. 09-005-02-06-01 „Užtikrinti fizinės infrastruktūros prieinamumą neįgaliesiems“, patvirtintos 2022 m. vasario 4 d. socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. A1-76, 1 veiklą: Sukurti statinių prieinamumo stebėsenos ir kontrolės mechanizmą. Įgyvendinant šią veiklą buvo sukurtas informacinių technologijų įrankis, skirtas stebėti statinių prieinamumą asmenims su negalia. Šio informacinių technologijų įrankio pagalba asmenys su negalia gali gauti tikslią informaciją apie tai, ar tam tikras pastatas atitinka asmenų su negalia poreikius. Specialiai tam sukurtame žemėlapyje yra pateikiama informacija apie negyvenamosios paskirties pastatų, kuriose teikiamos viešosios paslaugos, prieinamumą asmenims su negalia.

4.3. STT 2019 m. atliko korupcijos rizikos analizę Departamento siuntimų asmenims apsigyventi valstybės socialinės globos įstaigose išdavimo srityje. Nustatyta, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinių paslaugų priežiūros sistema (toliau – SPIS) nepritaikyta šiai funkcijai atlikti, laukiančiųjų asmenų eilės sudaromos „Excel“ programoje, o visi duomenys suvedami rankiniu būdu. Buvo pasiūlyta plėsti SPIS technines galimybes, pritaikyti SPIS eilių į globos įstaigas tvarkymui. Taip pat vidaus teisės aktuose reglamentuoti siuntimų išdavimo ir eilių į valstybės socialinės globos namus sudarymo Departamente procedūras, numatyti vidaus kontrolės priemonės, skirtas periodiškam į valstybės globos įstaigas laukiančiųjų asmenų eilių sudarymo ir siuntimų išrašymo procedūrų įvertinimui, kurias turėtų tam tikru periodiškumu atlikti šioje procedūroje tiesiogiai nedalyvaujantys asmenys. Tam tikru periodiškumu Departamento interneto svetainėje skelbti informaciją apie eiles ir nurodyti ne tik bendrą laukiančiųjų asmenų skaičių, iš kurio suinteresuoti asmenys negali suprasti nei savo eiliškumo, nei jo pokyčio, bet ir nuasmenintus į eilę įtrauktų asmenų duomenis, pažymint šių asmenų eiliškumą eilėje į tam tikrus valstybės globos namus.

Departamentas kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2022 m. spalio mėn. pateikė planuojamą kurti skaitmeninių sprendimų, leidžiančių saugiai ir patogiai gauti paslaugas, paraišką, kad

įgyvendinti visiškai skaitmenizuotą negalios nustatymo ir asmenų su negalia teisių apsaugos ir įgyvendinimo reformą ir sukurti integralią į klientą orientuotą socialinės paramos el. paslaugų „Kas man priklauso“ platformą. Šioje platformoje bus praplėstos SPIS techninės galimybės, SPIS pritaikyta eilių į globos įstaigas tvarkymui. Planuojama, jog šis projektas bus įgyvendintas 2024 m.

5. Vidiniai tyrimai:

5.1. Atliekant vidinį korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, analizuojamos ir vertinamos Departamento veiklos sritys antikorupciniu požiūriu siekiant išsiaiškinti atliekamų funkcijų, valstybės tarnautojų ir darbuotojų atsakomybės, sprendimų priėmimo mechanizmo reglamentavimą, veiklą reglamentuojančių teisės aktų spragas ir prieštaravimus, galinčius sudaryti prielaidas valstybės tarnautojams ar kitiems asmenims piktnaudžiauti valstybės tarnyba, nustatyti labiausiai korupcijos pažeidžiamus veiklos sričių procesus ir procedūras.

Departamentas 2019–2021 metais atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimus. Nustatyta, kad tam tikrose veiklos srityse korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja šiose srityse:

1) socialinės integracijos priemonių, programų ir projektų, skirtų neįgaliųjų problemoms spręsti, įgyvendinimas (Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2019 m. rugsėjo 17 d. reg. Nr (1.30)-SD-1107; Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2020 m. rugsėjo 15 d. reg. Nr (1.17)-SD-1174); Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2021 m. rugsėjo 13 d. reg. Nr (1.17)-SD-998));

2) neįgaliųjų socialinės integracijos priemonės, programos ir projektai įgyvendinamos stebėseną ir kontrolę (Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2019 m. rugsėjo 17 d. reg. Nr (1.30)-SD-1107); Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2020 m. rugsėjo 15 d. reg. Nr (1.17)-SD-1174); Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2021 m. rugsėjo 13 d. reg. Nr (1.17)-SD-998));

3) viešųjų pirkimų planavimas ir vykdymas (Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2019 m. rugsėjo 17 d. reg. Nr (1.30)-SD-1107); Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2020 m. rugsėjo 15 d. reg. Nr (1.17)-SD-1174); Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2021 m. rugsėjo 13 d. reg. Nr (1.17)-SD-998));

4) panauda perduoto turto kontrolė ir stebėseną Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2020 m. rugsėjo 15 d. reg. Nr (1.17)-SD-1174); Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2021 m. rugsėjo 13 d. reg. Nr (1.17)-SD-998));

5) projekto „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ (projekto Nr. 08.4.1-ESFA-V-405-03-0001) įgyvendinimas ir priežiūra Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2020 m. rugsėjo 15 d. reg. Nr (1.17)-SD-1174); Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2021 m. rugsėjo 13 d. reg. Nr (1.17)-SD-998));

6) teisės aktų, reglamentuojančių neįgaliųjų socialinę integraciją, rengimas ir priėmimas (Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas 2021 m. rugsėjo 13 d. reg. Nr (1.17)-SD-998).

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimų metu nustatyta, kad remiantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme nustatytais korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijais, yra teorinė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Pastebėtina, kad analizės metu nustatyta, kad Departamento veikla yra sureglamentuota teisės aktais. Taip korupcijos pasireiškimo tikimybė yra sumažinama. Atsižvelgiant į tai, korupcijos rizikos yra minimalios.

2019-2021 metais Departamentas rengė ir įgyvendino priemonių planus nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams pašalinti. Planuose nustatyti priemonių įgyvendinimo terminai ir atsakingi vykdytojai. Departamentas 2019-2021 metais įgyvendino visas priemonių planuose numatytas priemones.

5.2. Departamentas, siekdamas didinti visuomenės pasitikėjimą ir darbuotojų nulinę toleranciją korupcijai, 2018 metais pirmą kartą atliko Departamento darbuotojų tolerancijos korupcijai tyrimą. Tyrimo metu vertintas Departamento darbuotojų požiūris į korupciją, korupcijos prevenciją. Tyrimas pakartotas ir 2021 metais.

Tyrimo metu gauti rezultatai:

1. Ar Jums vykdant savo funkcijas privatūs asmenys mėgino siūlyti materialinį ar kitą asmeniškai Jums naudingą atlygį už Jūsų priimtus sprendimus ar įtaką neteisėtiems sprendimams?

2018 m.	2021 m.
100 proc. arba 14 darbuotojų atsakė, kad atlygis vykdant funkcijas nebuvo siūlytas	100 proc. arba 14 darbuotojų atsakė, kad atlygis vykdant funkcijas nebuvo siūlytas. 1 darbuotojas į klausimą neatsakė

IŠVADA: per trejus metus darbuotojų dalis, kuriems vykdant savo funkcijas, privatūs asmenys mėgino siūlyti materialinį ar kitą asmeniškai jam naudingą atlygį už priimtus sprendimus ar įtaką neteisėtiems sprendimams, nepasikeitė ir darbuotojai su tokiais mėginimais darbe nesusidūrė.

2. Ar pranešumėte vadovui pastebėjęs kito darbuotojo nesąžiningą elgesį, t. y. elgesį, kai nesilaikoma teisės aktų reikalavimų siekiant asmeninės naudos?

2018 m.	2021 m.
85,71 proc. arba 12 darbuotojų atsakė, kad praneštų vadovui apie kito darbuotojo nesąžiningą elgesį 14,29 proc. arba 2 darbuotojai atsakė, kad nežino, ar praneštų vadovui apie kito darbuotojo nesąžiningą elgesį	100 proc. arba 15 darbuotojų atsakė, kad praneštų vadovui apie kito darbuotojo nesąžiningą elgesį

IŠVADA: per trejus metus darbuotojų dalis, kurie praneštų vadovui pastebėję kito darbuotojo nesąžiningą elgesį, padidėjo 14,29 proc. punktais.

3. Ar pateisinate nesąžiningą elgesį, t. y. elgesį, kai už teisės aktų reikalavimų nesilaikymą darbe kolega gauna atlygį iš suinteresuotų asmenų?

2018 m.	2021 m.
92,85 proc. arba 13 darbuotojų atsakė, kad nepateisina nesąžiningo elgesio darbe. 7,15 proc. arba 1 darbuotojas atsakė, kad neturi nuomonės	100 proc. arba 15 darbuotojų atsakė, kad nepateisina nesąžiningo elgesio darbe

IŠVADA: per trejus metus darbuotojų dalis, kurie nepateisina nesąžiningo elgesio, t. y. elgesio, kai už teisės aktų reikalavimų nesilaikymą darbe kolega gauna atlygį iš suinteresuotų asmenų, padidėjo 7,15 proc. punktais.

Didžioji dalis darbuotojų nepateikė pastabų ir pasiūlymų dėl korupcijos prevencijos Departamente.

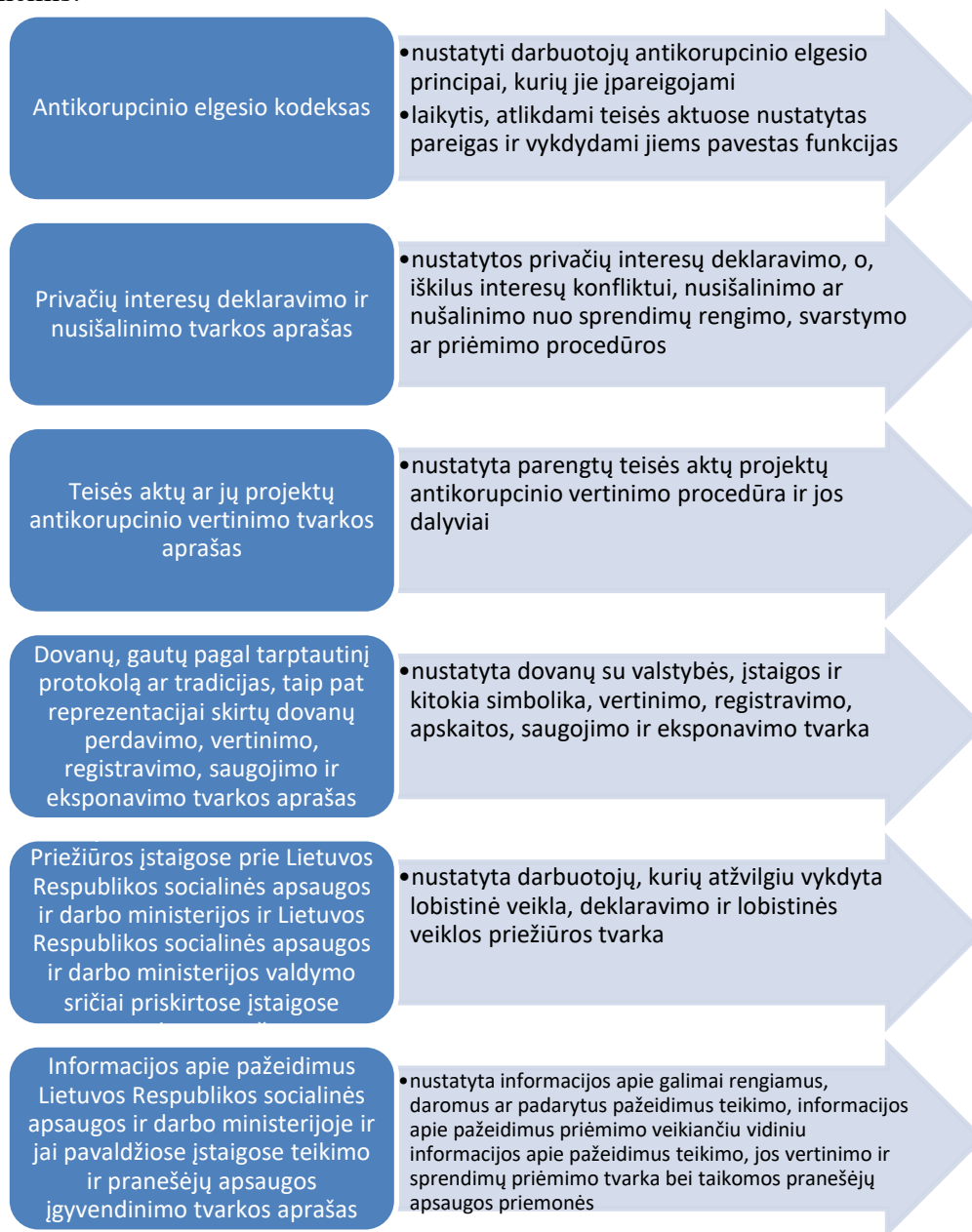
Apibendrinus atsakymus, galima teigti, jog Departamente tikslinga organizuoti daugiau mokymų ar seminarų antikorpucine tematika.

Pateiktos rekomendacijos Departamente ir toliau periodiškai kasmet matuoti, ar vykdoma prevencijos veikla yra efektyvi, kaip kinta darbuotojo sąmoningumas bei elgsena ir atlikti darbuotojų tolerancijos korupcijai tyrimą.

Siūloma tęsti antikorpucinį švietimą ir didinti darbuotojų antikorpucines žinias, organizuoti švietimą, vidinius ir išorinius mokymus, siekti, kad darbuotojai žinotų apie Departamente vykdomas antikorpucines priemones.

Rekomenduojama didinti darbuotojų informavimą, pasitelkiant kuo įvairesnius kanalus: el. paštą, naujienlaiškius, MS Teams, išnaudojant Specialiųjų tyrimų tarnybos el. mokymosi platformos galimybes.

6. Departamentas patvirtino tvarkas ir taisykles, susijusias su korupcijos prevencijos priemonėmis:

7. Siekiant ilgalaikių tikslų, mažinant korupcijos pasireiškimo galimybę, reikia vykdyti kompleksines, prevencinio pobūdžio, antikorupcines priemones Departamente.

III. VEIKSMŲ PLANO TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR JŲ VERTINIMO KRITERIJAI

8. Veiksmų planas tikslas – siekti, kad būtų vykdoma kryptinga korupcijos prevencijos politika, sumažintos sąlygos, darančios įtaką korupcijos pasireiškimui, didinti veiklos skaidrumą, viešumą.

9. Siekiant Veiksmų plano tikslo, numatomi šie uždaviniai:

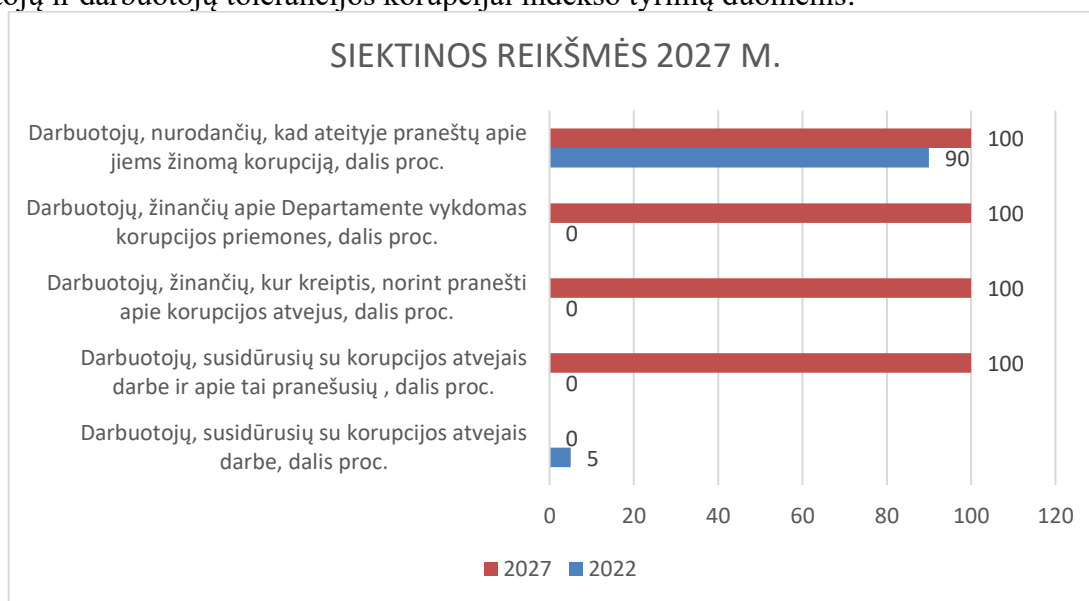
9.1. įgyvendinti priemones, parengtas pagal antikorupcinio požiūriu rizikingiausių veiklos sričių antikorupcinės analizės ir vertinimo rezultatus;

9.2. didinti visuomenės pasitikėjimą Departamentu ir Departamento vykdoma veikla;

9.3. kurti antikorupcinę aplinką, kultūrą, didinti atsparumą korupcijai ir antikorupcinio švietimo sklaidą, stiprinant Departamento darbuotojų sąmoningumą, patikimumą ir sąžiningumą, ugdyti jų kompetenciją, atliekant jiems pavestas funkcijas korupcijai jautriose veiklos srityse.

10. Veiksmų plano efektyvumas vertinamas pagal šiuos kriterijus:

10.1. Veiksmų plano tikslo ir uždavinių efektyvumui matuoti nustatomi vertinimo kriterijai ir jų siektinos reikšmės. Kriterijų siektinos reikšmės bus matuojamos, naudojant Departamento valstybės tarnautojų ir darbuotojų tolerancijos korupcijai indekso tyrimų duomenis:

10.2. Veiksmų plane nustatytų priemonių tikslo pasiekimas – ne mažiau kaip 90 proc. įgyvendintų priemonių.

IV. VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS, ATSKAITOMYBĖ, ATNAUJINIMAS IR KONTROLĖ

11. Veiksmų plane nustatomos įgyvendinimo priemonės, priemonių tikslai, uždaviniai, jų vykdymo terminai ir atsakingi vykdytojai, priemonių įgyvendinimo vertinimo kriterijai. Departamento Veiksmų planą rengia Departamento Antikorupcinė komisija kartu su Departamento administracijos padaliniais. Veiksmų planas patvirtinamas ne vėliau kaip likus mėnesiui iki galiojančio plano pabaigos. Veiksmų planas tvirtinamas kas du arba trys metai.

12. Veiksmų plano vykdymo stebėseną ir kontrolę atlieka Departamento Antikorupcinė komisija. Departamento Antikorupcinė komisija kas pusmetį surenka informaciją apie Veiksmų plano vykdymą. Prireikus nedelsiant imamasi priemonių, siekiant pašalinti nustatytas kliūtis ir problemas, dėl kurių gali būti nepasiekti Veiksmų plano tikslai ir uždaviniai, laiku neįvykdytos Veiksmų plano priemonės.

13. Departamento administracijos padaliniai, atsakingi už Veiksmų plano priemonių vykdymą, kiekvienais metais iki sausio 5 d. Administravimo ir išteklių valdymo skyriui raštu pateikia informaciją apie Veiksmų plano vykdymo eigą, jo veiksmingumą, problemas, susijusias su priemonių vykdymu.

14. Administravimo ir išteklių valdymo skyrius iki kiekvienų metų sausio 31 d. pateikia Departamento direktoriui apibendrintą informaciją apie Veiksmų plano priemonių įvykdymą Departamente.

15. Informacija apie Veiksmų plano priemonių įvykdymą kiekvienais metais skelbiama viešai Departamento interneto svetainėje.

16. Veiksmų planas prireikus atnaujinamas ir papildomas. Veiksmų planas taip pat atnaujinamas ir papildomas atsižvelgiant į STT ir kitų kompetentingų institucijų rekomendacijas, korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimus.

17. Departamento valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, turi teisę teikti pasiūlymus Antikorupcinės komisijos pirmininkui dėl Veiksmų plano tobulinimo.

18. Veiksmų planas gali būti keičiamas atsižvelgiant į teisės aktų, susijusių su korupcijos prevencija, pakeitimus, korupcijos prevenciją vykdančių įstaigų išvadas ir rekomendacijas, sociologinių tyrimų rezultatus ir kitą reikšmingą informaciją.